

Οι μεγάλες
ημέρες
των μικρών
ονείρων

«ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΝΕΜΕΑΣ». ΕΤΣΙ ΤΙΤΛΟΦΟΡΗΣΕ Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΙΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ VINETUM ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ, ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΟΙΝΟΠΟΙΩΝ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΩΝ ΝΕΜΕΑΣ ΤΟ 2005, ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΟΙΝΩΝ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ. ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΠΕΡΑΣΑΝ ΠΟΛΛΕΣ ΗΜΕΡΕΣ, ΟΧΙ ΚΑΤ' ΑΝΑΓΚΗΝ ΜΕΓΑΛΕΣ, ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΠΑΜΠΟΛΛΕΣ ΑΚΟΜΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ, ΠΟΥ ΟΛΕΣ ΣΤΟΧΕΥΣΑΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΝΕΜΕΑ ΟΙΝΩΝ

Στην προσπάθεια αυτή συνέδραμε και η στήλη, παρουσιάζοντας και συχνά εκθειάζοντας τα πολύ καλά έως εξαιρετικά κρασιά που οινοποιούνται στη σημαντικότερη αμπελουργική ζώνη παραγωγής ερυθρών κρασιών της Ελλάδος, τη Νεμέα. Θα θυμάστε τα κολακευτικά μας σχόλια για πολλά από τα κόκκινα που παράγονται στην περιοχή, θα θυμάστε και την εκτεταμένη προβολή της οποίας έτυχαν οι σημαντικότεροι οινοπαραγωγοί της ζώνης.

Και δεν είναι λίγοι οι παραγωγοί αυτοί. Ανάμεσά τους μεγάλα ονόματα της ελλαδικής οινοποιίας, όπως ο Τσέλεπος, ο Σκούρας, ο Παπαϊωάννου, το Κτήμα Γαίας, ο Παλυβός και άλλοι. Οι πλείστοι από αυτούς οινολόγοι με σπουδές στη Γαλλία, παλιές καρβάνες που έζησαν από κοντά πολλές σημαντικές για την ΟΠΑΠ Νεμέα εξελίξεις. Η πορεία τους στον χρόνο και τα όσα μέχρι στιγμής κατάφεραν να επιτύχουν οι εν λόγω - και όχι μόνο - οινοποιοί δεν μπορούν, βεβαίως, να περάσουν απαρατήρητα. Είναι όλα εκεί, αδιάψευστοι μάρτυρες ενός πολυσήμαντου οινικού έργου, που δεν έχει, ωστόσο, ολοκληρωθεί.

Η ολοκλήρωση, όμως, ενός έργου, και δη οινικού, δεν είναι δυνατή προτού παρέλθουν γενεές και γενεές. Η ακύρωσή του, από την άλλη, είναι δυνατό να συντελεστεί μέσα σε λίγα χρόνια, ίσως και μερικούς μήνες. Μετά, λοιπόν, την πρόσφατη επίσκεψή μου στα Διονύσια, βρέθηκα, χωρίς καν να το επιδιώκω, αντιμέτωπος με ένα κολοσσιαίας σημασίας ερώτημα: Το έργο που ξεκίνησαν οι πρωτεργάτες και πρωταγωνιστές της Νεμέας οδεύει προς την ολο-

κλήρωσή του ή κινδυνεύει να ακυρωθεί; Ας δούμε, διά της παράθεσης κάποιων παραδειγμάτων, πώς ξεκίνησε η πρόοδος στη Νεμέα. Δέκα-έντεκα χρόνια πριν, κάνει την εμφάνισή της στην ελλαδική οيناγορά μια εξαιρετική Νεμέα, ονόματι Κτήμα Γαίας 1997. Το κρασί αυτό καταφέρνει να κερδίσει το Μεγάλο Χρυσό μετάλλιο στον Διεθνή Διαγωνισμό Οίνου Θεσσαλονίκης και γίνεται έτσι ανάρπαστο. Ακολουθεί το Κτήμα Γαίας 1998, καλύτερο ίσως και από αυτό της προηγούμενης εσοδείας, έτσι, η φήμη και το κύρος του κρασιού αρχίζουν να εδραιώνονται. Οι εσοδείες που ακολούθησαν ήταν - κατά τη γνώμη μου - λιγότερο καλές σε σχέση με τις δύο προαναφερθείσες. Αυτό που ξεκίνησε κάπου έμοιαζε να έχει σταματήσει, τα περαιτέρω βήματα που αναμένονταν δεν έγιναν. Η φυσική συνέχεια του εν λόγω κρασιού θα ήταν μία: να φθάσει δέκα-είκοσι εσοδείες μετά στην οινική μεγαλοσύνη, να γίνει, δηλαδή, η πρώτη μεγάλη Νεμέα. Η φυσική συνέχεια και η ωριμότητα που ανάμεσα στις εσοδείες θα συσσώρευαν οι παραγωγοί της περιοχής, θα έφερναν και την πολυπόθητη πρόταξη του τοπωνυμίου Νεμέα στις κύριες ετικέτες των κρασιών. Αυτή θα ήταν - κατά την άποψή μου - η πραγμάτωση ενός οινικού έργου, το οποίο μοιάζει να έμεινε ανολοκλήρωτο. Και ενώ, προσωπικά τουλάχιστον, ανέμενα να μεταβούμε από τη μάρκα Κτήμα Γαίας στη Νεμέα, είδα το επόμενο πόνημα του οινοποιού να έχει ακόμη λιγότερη σχέση με αυτό που καλούμε ΟΠΑΠ Νεμέα, καθώς απελευθερώθηκε στην αγορά το Κτήμα Γαίας S, οινοποιημένο από

τις ποικιλίες Αγιωργίτικο και Syrah. Το σκεπτικό του οινοποιού ήταν να δώσει μια Super Nemea (εξού και το γράμμα S στην ετικέτα) στα πρότυπα των Super Tuscan της Ιταλίας. Χρησιμοποιώντας, λοιπόν, μια γαλλική ποικιλία οιναιμπέλου έφτιαξε μέσα στη σημαντικότερη αμπελουργική ζώνη της χώρας ένα κρασί τοσκανέζικου προσανατολισμού, φθάνοντας από το εκπληκτικό Κτήμα Γαίας του 1997 στο Κτήμα Γαίας S. Τα όσα γράφω για χάριν του παραδείγματος και μόνο, ας μην εκληφθούν ως προσωπική επίθεση στον εν λόγω παραγωγό. Στόχος μου είναι ένας και μόνο: να προσεγγίσω τις Ονομασίες Προελεύσεως της χώρας στη σωστή τους διάσταση. Και να πω ότι η ωριμότητα των παραγωγών δεν έφερε, κατά την άποψή μου, την αναγνώριση και την καταξίωση που θα τους άξιζε, καθώς οι πλείστοι εξ αυτών εξακολουθούν να προωθούν ουσιαστικά τη μάρκα ή το όνομα του οινοποιείου τους και όχι το ίδιο το τοπωνύμιο.

Τα παραδείγματα είναι πάμπολλα. Πάρτε, λόγου χάρη, τον συμπατριώτη μας Γιάννη Τσέλεπο, έναν άνθρωπο που οφείλει ουσιαστικά τη φήμη και την αίγλη του σε μία λέξη: τη Μαντινεία. Το κρασί αυτό ανέδειξε και εξακολουθεί να αναδεικνύει στα πέ-ρατα της γης τον παραγωγό. Όταν, όμως, ήρθε η στιγμή να επενδύσει στη Νεμέα, έφτιαξε ένα κρασί που το ονόμασε Κτήμα Δρυόπη. Κοιτάξτε την εμπρόσθια ετικέτα του κρασιού αυτού και θα δείτε ότι το τοπωνύμιο Νεμέα απουσιάζει! Με λίγα λόγια η μάρκα Κτήμα Δρυόπη θεωρήθηκε υπέρτερη του τοπωνυμίου.

Κοιτάξετε την επιλεγμένη Νεμέα του Κτήματος Παλυβού. Δεν θα δείτε επί της κύριας ετικέτας το τοπωνύμιο, παρά μόνο τις λέξεις Άμμος, Terra Leone κτλ. Πάρτε το Κτήμα Παπαϊωάννου και θα δείτε πως σε όλα τα κρασιά του (Παλαιά Κλήματα, Μικροκλίμα, Terroir) κυρίαρχο είναι το όνομα του παραγωγού (Κτήμα Παπαϊωάννου) και όχι το ίδιο το τοπωνύμιο.

Πολλά είναι τα παραδείγματα που μπορώ να παραθέσω, μένω όμως σε κάποια χαρακτηριστικά. Το ερώτημα όμως που ανακύπτει είναι διττό. Πρώτο, γιατί η νομοθεσία επιτρέπει κάτι τέτοιο, την αναγραφή, δηλαδή, του τοπωνυμίου με μικρότερους απ' ό,τι το όνομα του παραγωγού χαρακτήρες ή γιατί επιτρέπει την αναγραφή του στην οπίσθια και μόνο ετικέτα;

Το έτερο ερώτημα, όμως, είναι ασυγκρίτως σημαντικότερο. Γιατί οι Νεμεάτες - και όχι μόνο - παραγωγοί επιλέγουν την πρόταση του κτημάτος τους στην ετικέτα ή την πρόταση μίας μάρκας αντί του ιστορικού και

καταξιωμένου τοπωνυμίου Νεμέα; Γιατί δεν κάνουν ό,τι και οι Γάλλοι, τους οποίους μάλιστα συχνά-πυκνά επικαλούνται, προτάσσοντας το τοπωνύμιο και όχι το όνομά τους; Κοιτάξετε ένα Hermitage, ένα Chablis, ένα Puligny-Montrachet, ένα Chateauf-neuf-du-Pape και θα δείτε το τοπωνύμιο προτεταγμένο με μεγάλα γράμματα που δεν σηκώνουν αμφισβήτηση. Μια πιο διερευνητική ματιά, συνήθως στη βάση της εμπρόσθιας ετικέτας, θα σας πληροφορήσει για τον παραγωγό, το όνομα του οποίου αναγράφεται με σαφώς μικρότερα γράμματα. Γιατί να μη συμβαίνει αυτό και με τις Νεμέες και όλα τα υπόλοιπα κρασιά Ονομασίας Προελεύσεως της χώρας; Πιστεύω, λοιπόν, πως δεν συμβαίνει για δύο κυρίως λόγους. Πρώτον, γιατί η όποια στροφή έχει γίνει προς την οινοποίηση γηγενών ποικιλιών οιναιμπέλου έγινε, κατά τη γνώμη μου, περισσότερο ως ανταπόκριση στο αίτημα της αγοράς και λιγότερο ως γνήσια προσήλωση προς τη βαθύτερη έννοια της Ονομασίας Προελεύσεως. Πι-

στεύω, δηλαδή, πως η κουλτούρα με την οποία προσεγγίζουμε την έννοια της Ονομασίας Προελεύσεως δεν είναι τόσο γεωγραφική και βιωματική όσο εμπορική και «μαρκετινίστικη».

Δεν είναι, όμως, μόνον αυτός ο λόγος της υποταγής του τοπωνυμίου στο όνομα του παραγωγού. Πολλοί οινοποιοί θα διαφωνήσουν μαζί μου, άλλοι ίσως θυμώσουν, αυτό όμως δεν θα με εμποδίσει να πω ότι η υπαγωγή του ομαδικού συμφέροντος στο ατομικό είναι μία από τις κύριες αιτίες για τις οποίες οι Ονομασίες Προελεύσεως της χώρας αντιμετωπίζονται περισσότερο «εμπορικά» παρά ουσιαστικά. Η προβολή του «Κτήμα τάδε» παρά του συλλογικού «Νεμέα» αντιπροσωπεύει καλύτερα το σκεπτικό και τη συμπεριφορά του σύγχρονου Έλληνα. Η διαχρονική αδυναμία μας να υποτάξουμε το ατομικό, αλλά πρόσκαιρο, συμφέρον στο ευρύτερο κοινωνικό οδηγεί στη σταδιακή επικράτηση των επιθέτων, των κτημάτων και των brand names.